

IZ PERSONALNOG ARHIVA MDC-a: DR VERA KRUŽIĆ UCHYTIL

JOZEFINA DAUTBEGOVIĆ □ Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

sl.1 Vera Kružić Uchytíl prima diplomu za doktorat od rektora Filozofskog fakulteta
Snimljeno: 30. I. 1964.

sl.2 Vera Kružić Uchytíl u Muzeju za umjetnost i obrt, snimljena uz zbirku stakla.

sl.3 Vera Kružić Uchytíl u haljini iz fundusa Muzeja za umjetnost i obrt (secesija);
Snimljeno: 1960.

Razgovor s dr. Verom Kružić Uchytíl vodila sam 17. svibnja 2002. u njezinome stanu na Mažuranićeve trgu. Pri prvom razgovoru, načelno je odmah pristala na intervju, ali su prošla puna dva mjeseca od prvog dogovora do usuglašavanja termina. Budući da se zdravstveno nije osjećala najbolje, tražila je da razgovor odgodimo. Kada smo se konačno, na moje uporno nagovaranje, dogovorile o terminu i kad sam točno u 13 sati pozvonila (toliko sam se plašila da ne zakasnim da sam zaboravila kupiti cvijeće), gospođa Uchytíl me je dočekala na vratima odjevena u otvoreno crvenu majicu i tamnoplave hlače. Moram priznati da je izgledala puno mlađe, zdravije i ljepše nego što sam, sudeći po telefonskim razgovorima, mogla pretpostaviti.

Primila me srdačno, ali kao osoba koja je naučila voditi razgovor, a ne da bude pitana, pa mi je odmah rekla kako će prvo ona meni postaviti nekoliko pitanja, a tek onda pristati na intervju. Prvo pitanje je bilo: *Kako znate da sam zaslužni muzejski djelatnik i tko vas je uputio na mene?*

Objasnila sam na čemu se temelji projekt *Personalni arhiv MDC-a*, a u šali dometrnula kako smo mi ipak Muzejski dokumentacijski centar i očekivati je da imamo najosnovnije podatke o svojim istaknutim muzejskim djelatnicima, te da se, nadasve, "dobar glas daleko čuje". Ostala pitanja koja su uslijedila bila su privatne naravi.

Primila me je u sobi za dnevni boravak koja je, pretpostavljam, ujedno i njezina radna soba, jer je radni stol bio prepun rukopisa, fascikla, a na zidovima su police s knjigama.

Budući da sam znala kako je čitav radni vijek Vera Kružić Uchytíl vodila zbirku namještaja u MUO-u, bilo je očekivati da joj je stan također namješten stilskim namještajem, no baš ta činjenica što je stan namješten obično ohrabрила me je i uvjerila da stojim pred pravim muzejskim djelatnikom. Kako je pratila moj pogled po stanu (znala sam za njezinu ljubav i vezanost uza slikarstvo) kroz smijeh mi je objasnila da su joj važni "okviri" i da ona prema raspoloženju u njima mijenja reprodukcije velikih majstora.

Sam razgovor protekao je u istom tonu, neopterećeno, srdačno i glatko.

JOZEFINA DAUTBEGOVIĆ: Nalazim se u domu Vere Kružić Uchytíl i s njome razgovaram za Personalni arhiv MDC-a. Danas je 17. svibnja 2002. godine. Gospođu Uchytíl, drago mi je da sam Vas zatekla raspoloženu, lijepu, dobrog zdravlja. Kažite mi kako se Vi osjećate?

VERA KRUŽIĆ UCHYTIL: To ovisi o mnogo čemu, o mom tlaku, pa čak i o vremenu i o uzbuđenjima i o obavezama, trenutno, budući da smo ovo (kratak smijeh) doveli do neke realizacije, mislim da je sada sve u redu.

J.D.: U Vašem sjećanju, kada se vratite u vrijeme mladosti, djetinjstva, što Vam prvo padne na pamet, kakve slike imate, sjećate li se nečega posebnog?

V.K.U.: Potječem iz obitelji u kojoj je, po tradiciji od slavnog pretka Petra Kružića, otac bio oficir, rođena sam u Zagrebu, bila sam jedino dijete u porodici. Imala sam puno tetaka i stričeva, nisam imala djeda i bake ni s jedne ni s druge strane. Bila sam mezimica te starije generacije uz koju sam provela djetinjstvo. Kad sam imala šest godina, dobila sam brata koji je odonda bio stalno uz mene, umjesto lutke. Nisam bila neko zaigrano dijete, čitala sam, voljela sam sklizanje, voziti roľšue, ali uvijek neka bi me znatiželja vratila knjizi. Počela sam svirati klavir, a kad me moj izuzetno muzikalni brat za par godina prestigao, napustila sam klavir i učila strane jezike, što mi je mnogo više ležalo.

Poslije rata otac je prekinuo karijeru, prešao je u civile. Od 1945. prošli smo sve one grozne prve poslijeratne godine, što današnje generacije ne mogu ni zamisliti. Odijeljeni od svijeta, samo smo željeli kontakt sa zapadom, susret s Evropom, putovati van bilo je nezamislivo.

Ali, neki stari zagrebački običaji ipak su se održali. Išla sam u plesnu školu Coronelli, tu sam upoznala supruga. Meni je bilo 15, a njemu 16 godina i od tada smo ostali zajedno do kraja. On je bio u V. muškoj, ja u VIII. ženskoj gimnaziji. Bile su u zgradi današnjeg Muzeja Mimara. U tu istu školu mi je išao i otac i brat, a sada i oba unuka. Bila sam oduvijek veliki frankofon. Francuski sam vrlo rano počela učiti. Išla sam u francuski *cercle* i sanjarila o tome kako ću putovati svijetom.

U šestom razredu gimnazije pozvala me profesorica povijesti gospođa Kapetanić i dala mi je referat o renesansi. Pozvala me sebi doma i rekla: *Vidiš, ja sam ti prije rata išla s mojim učenicima na putovanja. Evo, tu imaš umjetničke razglednice pa izaberi nešto čime ćeš na epidijaskopu potkrijepiti izlaganje.*

Kad sam to sve vidjela rekla sam: studirat ću povijest umjetnosti i ništa drugo. U to doba to je bilo utopija. Svi su išli na medicinu, arhitekturu, na tehniku. Oni koji su malo slabije učili išli su na pravo i ekonomiju. Ali povijest umjetnosti... Svi su me odgovalali i govorili: *ti si luda, ti si luda, ali ne, ne i ne.* Tada je postojao *numerus clausus* i niste mogli upisati što ste htjeli. Ispunjavali smo neke anketne listove. Na povijest umjetnosti primljeno je bilo petoro, ja sam, na žalost, dobila arheologiju, ali se nisam dala. Od prvoga dana išla sam na arheologiju glasovitom prof. Hoffilleru, ali istovremeno sam trčala gore u Medvedgradsku, u Gliptoteku, i uporno sjedila na fenomenalnim predavanjima prof. Gamulina i Preloga. Na kraju prvog semestra prof. Gamulin četvorici najupornijih studenata odobrio je prijelaz na povijest umjetnosti. Ja sam bila luda od sreće, silno zaljubljena u svoju struku, kao i danas. Jedan dan sam ugledala plakat na fakultetu, kako se preko ljeta u Perugi održava tečaj za studente povijesti umjetnosti i etruskologije. U to doba Gamulinov demonstrator bio je Angel Miladinov, onaj slavni TV režiser i umjetnički fotograf, koji mu je radio crno-bijele dijaopozitive za predavanje.

Od silnog rešpekta nisam se usudila otići profesoru Gamulinu dok me Angel nije naprosto gurnuo u njegov kabinet i rekao: *Ova bi vas studentica nešto pitala.*

Profesore ja bih išla u Italiju, u Perugiu na tečaj. Malo me pogledao i upitao: *Imate li novaca, imate li pasoš, imate li veze?* Odgovor na sve bio je *nemam. Pa vi ste ljudi.* Onda je malo zastao i rekao: *Pazi, pazi, nekome je ipak stalo vidjeti originale. Dobro, javite se na Ministarstvo Žanku.*

Ja nisam imala pojma tko je taj, zaboravila sam mu i ime. Prošlo je tjedan dana. Na porti smo kolegica Gogala i ja pitale radi li tu neki Ž...a portir nas je uputio u kabinet ministra, koji je rekao kako je Gamulin već intervenirao i dao nam odobrenje za vađenje pasoša.

Tako sam 1952. godine na Univerzitetu za strance u Perugi upoznala međunarodni svijet, sve studenti iz raznih zemalja: Španjolci, Englezi, Francuzi, Nijemci... razvilo se silno prijateljstvo i godinama smo se dopisivali. Do danas najbolja mi je prijateljica iz Pariza. Ona je dolazila u Zagreb, čak je s našim seminarom upoznala umjetnost Dalmacije, a ja sam išla k njoj u Pariz. Bila sam prihvaćena kao četvrto dijete u porodici i često kod njih boravila, što mi je za struku mnogo koristilo.

J.D.: Kakvi su bili Vaši dojmovi kad ste se susreli s originalima?

V.K.U.: Bila sam fascinirana! Nakon crno-bijelih seminarskih dijaopozitiva i tada izuzetno rijetkih knjiga s reprodukcijama u koloru, doživjeti svjetska remek-djela u boji! Svakog dana pola sata metroom do Louvrea i s Gamulinovim skriptama u ruci lutala sam dvoranama. Sretna sam da sam u ono doba živjela, prije Malreauxovih intervencija, kad je u Grande galerie bilo talijansko slikarstvo i to reprezentativno. To je bilo fenomenalno. Prije diplomskog ispita uputila sam se u Italiju. Mogle su se dobiti studentske željezničke karte na mjesec dana, bez obzira na distance, postojali su hosteli koje su držale časne sestre za par lira, s jednom torbom skripata i drugom odjeće, s relativno malo novaca, uz štednju na hrani, obišla sam sve talijanske gradove. Na taj način sam spremila diplomski ispit. Gamulin me zapazio, stalno pratio, doista je bio moj patron. Nakon diplome dao mi je odmah Bukovca kao temu za doktorat. Svako malo došao bi kolegama u Muzej za umjetnost i obrt i pitao: *Kružička, radite li, dokle ste došli?* Ako sam malo posustala, isti dan vratila bi se u Sveučilišnu nastaviti s radom.

To je bilo doba kad se nije moglo fotokopirati. Naručivale su se novine i časopisi i prepisivalo se rukom. Sedam godina mi je trebalo za doktorat, sedam godina za monografiju Celestina Medovića, ponovno to isto listanje... a isto toliko i monografiju Ferde Kovačevića. Uz posao u muzeju, sve svoje slobodno vrijeme sam posvetila znanstvenom radu, zato sam napredovala po znanstvenoj, a ne muzejskoj, liniji. Za sve najviše dugujem mami, preuzela je kućanstvo i stalno me stimulirala da dalje radim.

Kad smo sredinom 50-ih Đurđa Comisso, Stanko Staničić i ja došli u MUO, bili smo prva poslijeratna prinova. Direktorica Zdenka Munk bila je vrhunski ekspert za primijenjenu umjetnost, što je za nas bila *tabula rasa*, jer ta se struka na fakultetu ne predaje. Kustosi su nas svaki po tjedan dana upoznali s historijatom keramike, metala, stakla, bibliotekarka donosila 50-60 knjiga, gledaj i snalazi se kako znaš. Naš studij bez znanja 3 do 4 strana jezika nemoguće je savladati. Na hrvatskom nije bilo ništa. Iskustvo se može steći jedino vizualnim kontaktom s originalima-

sl.4 Postav izložbe "Retrospektiva Celestina Medovića", 1990.

sl.5 "Izložba kabinetskih ormarica 17. stoljeća", MUO, 1976.

Fotodokumentacija: Z. Mikas

ma u vanjskim muzejima, dakle putovati. Kao početnici radili smo sve i sva: reviziju biblioteke, zamjenu inozemnih publikacija, pisali pozivnice. Ja sam sredila i dugo godina vodila muzejsku fototeku sa sistemom trostrukih kartica. Bili smo, a i danas smo, ustanova republičkog karaktera. Kustosi pokrajinskih muzeja dolazili su se k nama educirati. Tadašnji MUO imao je biblioteku i 3-4 sobe uokolo atrija, dvoetažno izložbene dvorane oko galerija, i to je bilo sve! Počele su pripreme za postav iz 1962., ukinuo se tavan i napravio se treći kat, za to je bio zaslužan arhitekt Planić, član našeg savjeta, a tadašnji gradonačelnik Holjevac dodijelio nam je sredstva.

Proširili smo izložbeni prostor u prizemlju. Užasan podrum pretvorili smo u predavaonicu i radionice. Muzejski magazin bio je ispod Umjetničkog paviljona. Sve krcato, ormar do ormara, niste mogli ni otvoriti vrata, a unutra svega - oružja, satova, porculana, stakla... Sve je to kasnije trebalo sistematski preseliti u nove prostorije. Jedna cijela dvorišna zgrada bila je adaptirana za fundus zbirke namještaja. Bez mogućnosti da na licu mjesta izmjerim predmete, dimenzije sam preuzela iz inventara i u smanjenom mjerilu napravila "imaginarni smještaj" depoa. Morala sam sa sigurnošću i autoritetom, bez kolebanja, tehničkom osoblju dirigitirati kamo da kroz tri etaže nose te teške stvari. Nisam spavala noći i noći od straha jesu li preuzete mjere egzaktne, hoće li predmeti stati na predviđeno mjesto. Svi su radili sve. U dvorište obrtne škole dolazio je materijal, prao se, čistio, dezinficirao i konzervirao prije razmještaja. To je bio jedan od prvih stručno-sistematski uređenih depoa, po tipovima namještaja i po kronološkom slijedu.

J.D.: Jeste li sav radni vijek proveli u MUO-u? Sve vrijeme ste vodili zbirku namještaja?

V.K.U.: Da, cijeli radni vijek provela sam u muzeju. Istovremeno sam kao vanjski član radila i za Institut za povijest umjetnosti.

Kada je gospođa Simić preuzela zbirku slikarstva i skulpture, onda smo kolega Staničić i ja, uza sve ostalo, vodili zbirku namještaja, kojega je bilo dosta. Između nas i prethodne generacije bila je velika razlika, to su bile gospođe generacije moje mame, a mi smo za njih bili i ostali "deca" i kad smo došli u zrele godine.

Kad je gospođa Klobučar išla u penziju, kukala je kome će ostaviti svoj porculan, a Staša (Staničić) je više u šali rekao: meni, i onda je on prešao na keramiku, a ja sam ostala na namještaju. Za vrijeme Radoslava Putara prvo smo "osvajali" treći kat trakta na Klaićevu ulicu, u kojem je bio Prirodoslovno-matematički fakultet, ali je zadirao u korpus našeg dijela zgrade. Napravili smo provalu, srušili zid, osvojili prostor i dobili sudski spor. Tu je Putar dao urediti radne prostorije za kustose. Ispočetka smo se bunili, izgubili smo direktni kontakt s bibliotekom gdje smo započeli karijeru, radi stranaka morali smo stepenicama svaki čas gore-dolje jer nije bilo lifta. Ali kad je svatko dobio svoju sobu, onda je tek počeo ozbiljniji znanstveni rad. Prije nas je sjedilo i troje, četvero. Tada sam u miru počela pisati knjige o namještaju renesanse, zatim onu o namještaju baroka i pripremala materijal za namještaj rokoko.

J.D.: Jeste li radili neke izložbe?

V.K.U.: Dosta. I to po dvije linije. Možda je bila najinteresantnija *Izložba kabinetskih ormarica*, tipa raskošno ukrašenog predmeta 17. stoljeća, s nizom malih ladicica i tajnih pretinaca za zbirke rariteta. Poklopilo mi se da sam istovremeno mogla pokazati evoluciju od svadbenih škrinjica i kasnijih varijanata augsburškog i holandskog tipa i edukativno obrazložiti njihove tehnike ukrašavanja: intarziju, rezbarenje, inkrustraciju, lak, pozlatu, oblaganje kornjačevinom i bjelokošću. Bilo je puno značajnih izložaba šezdesetih godina na kojima sam sudjelovala. Šezdesete godine... Nevjerojatno što se sve u MUO-u događalo: *Skandinavski oblik*, *Finski dizajn*, *Francuska tapiserija*, *Talijanski dizajn*, *Beč oko 1900.*, *Namještaj Michaela Thonet*. Bilo je puno inozemnih izložaba, kao što je bilo i nezaboravnih kazališnih gostovanja: Laurence Olivier, Vivien Leigh, Gerard Philipe sa po nekoliko predstava. Kontakt sa Zapadom u to je doba bio fantastičan.

sl. 6 Knjižničarka Čavić Nada i kustosi dr Anka Simić i Vera Kružić Uchytíl. Rad u biblioteci za vrijeme pregradnje muzeja, 1958.

Fotodokumentacija MUO

sl. 7 Đurđica Comisso, Stanko Staničić, Vera Kružić Uchytíl (Otvorenje izložbe "Moda od fin de siecle do charlstona"), 1966.

Fotodokumentacija: Z. Mikas

J.D.: Jeste li Vi imali izložbe vani?

V.K.U.: Ne, u ono doba to je bilo administrativno prekomplikirano, financijski neostvarivo. Tek kasnije za vrijeme Vladimira Malekovića išli smo s našim izložbama u Arezzo, Torino i Trst. No, to je bilo već pred kraj moje muzejske ere.

J.D.: Je li bilo problema s muzejskom publikom. Kako je bilo posjećeno?

V.K.U.: Ne samo da nije bilo problema, otvorenja naših izložaba bila su krcata. Bili smo veoma atraktivan muzej, generacija oko Zdenke Munk i Vande Pavelić privlačila je sav kulturni Zagreb. Dolazili su tu na razgovore i kazališni ljudi, Habunek, Spaić... i umjetnici Picelj, Bernardi, Kosta Radovani, Murtić... svi su se skupljali u MUO-u, koji je bio kulturni centar grada. Poslije su se otvarali ostali muzeji na Gornjem gradu - Galerija suvremene, Mimara, obnovljeni Muzej grada. S povećanjem broja izložaba publika se malo raspršila, no naša su otvorenja i nadalje bila odlično posjećena.

J.D.: Prvi postav?

V.K.U.: Zatekli smo postav koji se ubrzo počeo rušiti. Slijedila je duga pregradnja i duge pripreme. Zapravo, svih mojih 40 godina u MUO-u stalno se nešto gradilo, adaptiralo, preuređivalo. Postav iz 1962. išao je kronološki po stilovima iz sobe u sobu. Prizemlje je ostalo kao izložbeni prostor, prvi i drugi kat bio je namještaj i kostimi, a na trećem sitni materijali. Treći kat je bio jako lijep, prozračan, neke gotovo nevidljive vitrine, sav u staklu, bio je nešto posebno. Sadašnji postav moje zbirke veoma je atraktivan, ali mu je mana ta što ne može doći do zamjene eksponata, jer svaki ima svoju nišu, a imamo još predivnih komoda, ormara, tabernakla, no teško ih je zamijeniti radi limitiranih dimenzija.

J.D.: Kad uspoređujete ono i ovo vrijeme, kakve su bile poteškoće onda?

V.K.U.: Slušajte, na samom početku dobivali smo dotacije, novca nije bilo puno, ali nije bilo ni forsiranja da sam zaradiš i financiraš ostatak. Ipak se s tim nešto moglo. Ne znam kako to danas ide, ali do nedavno tražili su se sponzori. Dobivali smo tada namjenska sredstva za strane časopise, za otkup knjiga... moglo se približno planirati što će se nabaviti, a i stvari nisu toliko koštale. Kasnije je sve to slabije i slabije funkcioniralo.

J.D.: Kako s otkupima? Je li bilo jednostavnije?

V.K.U.: Pa s otkupima se dosta dugo čekalo, tražila su se sredstva iz raznih fondova. Morali ste stranke animirati da se malo strpe. Stare zagrebačke obitelji bile su sentimentalne, čekale su i više mjeseci. Ljudima je bilo stalo da im stvari dođu u naš muzej.

J.D.: Jeste li išli na teren gledati što bi moglo biti za otkup?

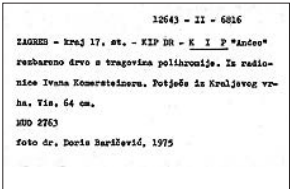
V.K.U.: Ne, išli su etnografi i arheolozi s namjenskim sredstvima za interventni otkup. Mi smo išli kolegama nešto pomoći oko postava ili atribucija u Osijek, Ljubljani, Split, Dubrovnik. Išli smo više s našim izložbama. Veoma atraktivna bila je kombinacija izložaba: *Oslíkana i pozlaćena koža* prof. Staničića i moji *Kabinetski ormarići*, održane su u Dubrovniku i Beogradu. Kad se na terenu nešto našlo, bili smo jako fer, materijal je prvenstveno pripadao zavičajnom muzeju. To se onda jako pazilo. Nismo uzimali kolegama stvari s terena.

sl. 8 Otvorenje izložbe "Retrospektiva Ferde Kovačevića", 1987.
Fotodokumentacija MUO: Goran Vranić

sl. 9 Izložba kabinetskih ormarića iz fundusa Muzeja za umjetnost i obrt -autorica Vera Kružić Uchytíl na otvorenju izložbe. U publici su Dušan Džamonja, kipar i Drago Ivanišević, književnik; Snimljeno: 1976.

sl.10 Priručna kartoteka koju je koristila Vera Kružić Uchytíl
Fotodokumentacija: Muzej za umjetnost i obrt

J.D.: Kakva je bila suradnja muzeja onda? Jeste li tijesno surađivali?

V.K.U.: Bili su to više pojedinačni kontakti. Mlađi kolege iz pokrajinskih muzeja dolazili bi k nama na edukaciju i onda su ostajale veze. A sad kako to ide... zadnjih desetak godina nisam u kontaktu. Kasnije, kod velikih izložbenih projekata *Ilirski preporod, Pavlini, Barok u Hrvatskoj, Historicizam...* surađivalo se s muzejima srodnih struka.

J.D.: Kad rezimirate, što biste rekli, što je najvažnije u muzeju?

V.K.U.: Još ste me pitali o izložbama. Drugi dio izložaba koje sam radila bile su likovnoga karaktera. *Restaurirana djela Bukovca* bio je prikriveni naslov za slike što smo ih iz Praga uspjeli s Bukovčevim kćerima dovesti u zemlju i podijeliti galerijama u Dubrovnik, Split i Zagreb. Ta je izložba bila u MUO-u. Onda je bila velika Bukovčeva retrospektiva u povodu 90. godišnjice Umjetničkog paviljona, na kojoj sam prvi put sa 50-ak eksponata javnosti prikazala njegov praški opus. Zatim velika izložba Ferde Kovačevića i nakon 50 godina retrospektiva Celestina Medovića, obje u MUO-u.

Pitali ste me nešto.

J.D.: Sad sam zaboravila što sam htjela pitati pa ću Vas pitati nešto drugo.

Kad biste birali između slikarstva i namještaja, što biste odabrali?

V.K.U.: Mislim, slikarstvo, ipak. Mislim, ipak slikarstvo! Opća povijest umjetnosti, pogotovo slikarstvo i arhitektura, bila je moja prva ljubav. Zato sam i imala energiju da sve svoje slobodno vrijeme posvetim radu na likovnoj umjetnosti.

J.D.: Što je najvažnije u muzejskom poslu? Što bi jedan muzealac morao imati da bi mogao dati?

V.K.U.: Sistematičnost, temeljita obrada, preciznost u radu. Jako puno sam koristila priručne kartoteke. Svaki komad namještaja imala sam registriran u trostrukoj kartoteci, po stilovima, po predmetima i po vremenu. Potrebno je znati organizirati rad tako da uvijek imaš kompletan uvid u zbirku. Zato je meni kompjutor bio malo stran. Kažu, možeš dobiti ispis! Drugo je kad uzmeš tri kartice uspoređuješ ih i praviš rošade. Zato sam i mogla sistematizirati materijal za knjige, jer je sve već bilo priređeno. Potrebno je voditi vlastiti inventar zbirke. Naše su inventarne knjige vođene kronološki po otkupima, bez obzira na materijal. Zato sam imala svoj skraćeni inventar namještaja s rubrikama po kojima sam na prvi pogled imala sve relevantne podatke o pojedinom predmetu.

J.D.: Jesu li Vam donosili slike na atribuciju?

V.K.U.: Jesu, ali ja se strogo držim svog perioda, kraj 19. početak 20. stoljeća, za što sam ekspert. Meni je, na žalost, ostao dug - na pola gotove monografije još trojice slikara iz Bukovčeva kruga - Iveković, Tišov i Auer, a ostali su mi i obilni radni materijali za knjigu o namještaju rokokoja.

J.D.: Jeste li više voljeli grupni ili individualni rad?

V.K.U.: Više individualni... timski smo radili postav muzeja i secesiju, ali svatko se fokusirao na svoju zbirku, premda je odlučujuću riječ uvijek imala Zdenka Munk.

J.D.: Spominjali ste Gamulina, Zdenku Munk. Je li još bio netko tko je Vama ostao upečatljiv?

V.K.U.: Pa, profesor Prelog, koji je prvenstveno predavao nacionalnu, ali u moje doba i modernu, od impresionizma nadalje. Kako smo bili mala grupa, sve četiri godine skupa smo slušali predavanja. Kad sam diplomirala, prof. Prelog poslao me na eksperimentalnu gimnaziju da predajem povijest umjetnosti da vidimo hoće li je biti moguće uvesti kao zaseban predmet. Tako sam godinu i više dana, dok sam još volontirala u Muzeju, predavala i na gimnaziji. Onda se 1956. rodio moj sin, pa sam prekinula. Iz škole su mi javili kako me čeka mjesto, kolebala sam se, jer imam urođenu pedagošku notu, volim podučavati mlade.

Svi su moji mlađi kolege iz muzeja prošli moj uvod o načinu rada u muzeju.

Iz moje generacije na muzejskom polju zaposlilo se troje, četvero ljudi. Mnogi su otišli na televiziju, neki u novinarstvo. Bilo nas je ionako malo, a nije bilo moguće namjestiti se u struci. Prevagnuo je MUO. Prelogova ideja pokazala se dobrom, povijest umjetnosti uvela se u škole, mnogi kolege su se uhljebili. Mislim da mu je bilo malo žao što se nisam posvetila pedagoškom radu.

sl. 11 Novi depo Zbirke namještaja, MUO
Fotodokumentacija MUO: Marijan Kumpar,
1980.

J.D.: Čega se s radošću sjećate, ima li nešto...?

V.K.U.: Moja putovanja, moja putovanja, strašno sam voljela putovati i razgledavati galerije i muzeje po Europi: cijela Italija, svaki grad, pa Francuska, Holandija, Španolska, Njemačka... U Engleskoj sam bila na fenomenalnom stručnom usavršavanju kao gost National Trusta koji je, za grupu Amerikanaca naše struke, dobio specijalne dozvole za obilazak privatnih dvoraca i ladanjskih vila, što obični smrtnici ne mogu vidjeti. Uz predavanja vrhunskih stručnjaka bilo je to neprocjenjivo iskustvo. Fascinirao me Egiptat, Afriku obožavam. Suprug, liječnik, imao je iste interese, pratio me na sve značajnije svjetske izložbe, njegove internacionalne kongrese koristila sam za razgledavanje umjetnina. Kad bi se za praznika znalo skupiti po deset dana, išli smo i na turistička putovanja: Grčka, Tunis, Maroko, Buhara, Samarkand, pa otoci Sredozemlja, Kreta, Sicilija, Rodos, Malta...

J.D.: A što se tiče muzeja?

V.K.U.: Što se tiče muzeja službeno bila sam u Mađarskoj, u Budimpešti s kolegicom Klobučar proučavati njihove zbirke. Kad se održavala godišnja konferencija ICOM-a u Lenjingradu, mi kao mi, preko Generalturista tempirali smo istovremeno posjet zagrebačkih muzealaca SSSR-u. Predsjednik našega komiteta bio je direktor mari-borskog muzeja, još s aerodroma javili smo mu se telefonom, a on je rekao dodite, dočekat ću vas na vratima. Tako smo se našli na svečanom otvorenju u raskošno rasvijetljenom Ermitažu kad je sve bilo otvoreno, sve dostupno, sve sale, svi depoi. Ne mogu zaboraviti tu impresiju, najfantastičnije što sam ikada vidjela. Prvi i posljednji put konfrontiran "u parovima" famozan Boulléov francuski barokni namještaj dvostruko piljenih intarzija - svijetli motiv na tamnom fondu, a na pandanu obratno. Bila sam izvan sebe. Pravi šok slijedio je tek u depoima, sva moderna umjetnost, ekspresionisti, kubisti, ruska avangarda. Sve ono što je pola stoljeća bilo bunkerirano i nije se smjelo vidjeti. Rusi su to prvi put pokazali delegatima ICOM-a. Prije posljednjeg muzejskog postava cijeli kolektiv MUO-a detaljno je razgledao postav primijenjene umjetnosti u novosagrađenom muzeju Richarda Meiera u Frankfurtu.

J.D.: Pratite li danas djelatnost u svome muzeju?

V.K.U.: Ne idem tamo često, ne surađujem aktivno, dosta sam vezana uz unuke, a ovisi i o zdravlju. Zamišljala sam kako ću dolaziti raditi, ali kad ja nešto započnem, ne prekidam do kraja, a to si više ne mogu priuštiti. Ali stalne kontakte s kolegama imam, dajem im savjete, informacije, donose mi kataloge. Znanstveni rad mi jako fali. Ispočetka mi je bilo svejedno, ali poslije...

J.D.: Jeste li svoje znanstvene radove objavljivali u inozemnim časopisima?

V.K.U.: Nisam, osim mog referata o Bukovcu za međunarodni simpozij "Jan Matejko i srednjoevropska umjetnost" u Krakovu, koji je objavljen u njihovu zborniku.

J.D.: Na kraju, da ponovno birate zanimanje?

V.K.U.: Povijest umjetnosti sigurno i zbirku namještaja, koja mi je najdraža od svih muzejskih zbirki.

J.D.: U ime MDC-a najsrdačnije se zahvaljujem na razgovoru.

V.K.U.: Hvala vama.

BIOGRAFIJA DR VERE KRUŽIĆ UCHYTIĆ, ZNANSTVENE SAVJETNICE

Dr Vera Kružić Uchytíl rođena je 24. travnja 1930. u Zagrebu, gdje se školovala i maturirala na VIII. ženskoj gimnaziji. Godine 1949. upisala se na Filozofski fakultet - grupa "Historija umjetnosti"; kao studentica je bila na tečaju iz povijesti umjetnosti i etruskologije na "Università italiana per gli stranieri" u Perugi. Diplomirala je 1955. godine. Od 1956. stalno je zaposlena u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu kao kustosica zbirke namještaja; 1968. imenovana je znanstvenog suradnika, 1978. za višeg znanstvenog suradnika, a 1986. postaje znanstvena savjetnica.

Od 1961. stalni je vanjski član Instituta za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta.

Godine 1964. doktorirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu obranom disertacije *Vlaho Bukovac - život i djelo*, koja je objavljena kao monografija 1968., a 1969. nominirana za godišnju nagradu "Božidar Adžija".

Na poziv engleskog National Trusta 1968. bila je na specijalizaciji *Historic Houses of England*.

Autorica je brojnih stručnih i znanstvenih tekstova i publikacija od kojih izdvajamo neke: godine 1978. objavila je monografiju *Mato Celestin Medović*, 1980. *Renesansni namještaj*, 1985. *Barokni namještaj*, a 1986. monografiju *Ferdo Kovačević - počeci modernog hrvatskog pejzažnog slikarstva*, koja je 1987. bila nominirana za nagradu "Božidar Adžija".

Tijekom radnog staža bila je na mnogobrojnim studijskim putovanjima u gotovo svim europskim zemljama; govori francuski, talijanski, engleski i njemački.

Umirovljena je u studenome 1996.

Uza znanstveni rad, usmjeren na proučavanje hrvatskog slikarstva s kraja 19. i početka 20. stoljeća, te stilski i morfološki razvoj europskog i domaćeg namještaja, priredila je **autorske izložbe**:

- *Slikarska porodica Bukovac* (Dubrovnik, 1970.)
- *Celestin Medović na Pelješcu* (Kuna, 1971.)
- *Vlaho Bukovac* (Šibenik, Muzej grada Šibenika, 1972.)
- *Kabinetski ormarići 17. stoljeća* (Zagreb, Ljubljana, Beograd, Dubrovnik, 1976.-1985.)
- *Restaurirana djela Vlahe Bukovca* (Zagreb, Muzej za umjetnost i obrt, 1977.)
- *100 godina moderne umjetnosti u Dubrovniku - dionica "Počeci"* (Dubrovnik, 1978.)
- *Retrospektiva Ferde Kovačevića* (Zagreb, Muzej za umjetnost i obrt, te Osijek 1987.)
- *Retrospektiva Vlahe Bukovca* (Zagreb, Umjetnički paviljon, 1988.)
- *Retrospektiva Mate Celestina Medovića* (Zagreb, Muzej za umjetnost i obrt; Dubrovnik, Umjetnička galerija, 1990.).

U matičnoj ustanovi sudjelovala je u brojnim značajnim izložbenim projektima:

- *Umjetnička obrada metala u FNRJ*, 1956.
- *Novi postav MUO*, 1962.
- *Prinove Muzeja za umjetnost i obrt 1962.-75.*, 1975
- *Secesija u Hrvatskoj*, 1977.
- *100 godina Muzeja za umjetnost i obrt*, 1982.

sl.12 Vera Kružić Uchytel i Jasna Galjer prilikom promocija monografije "Ferdo Kovačević" autorice Vere Kružić Uchytel, 1987.

Fotodokumentacija MUO: Goran Vranić

sl.13 Vera Kružić Uchytel za radnim stolom u svome stanu; Snimila: Jozefina Dautbegović, 17. V. 2002.

Fototeka: MDC

- *Hrvatski narodni preporod*, 1985.
- *Dürerova grafika*, 1984.
- *Chicago - 150 godina arhitekture*, 1984.
- *Tesori nazionali della Croazia*, Arezzo, 1991.; Torino, 1993.
- *Abitare la periferia dell'Impero nell'800*, Trst, 1990.
- *Od svagdana do blagdana*, Zagreb, 1993.
- *Novi postav zbirke namještaja Muzeja za umjetnost i obrt*, 1995.

Popis objavljenih znanstvenih i stručnih radova:

- *Frano Šimunović*, monografija, Naprijed, Zagreb, 1958.
- *Djelovanje Salona na formiranje i deformiranje Vlaho Bukovca*, studija, Peristil, Zagreb, 1961., br. 4., str. 155.
- *Namještaj, obrada i tehnike ukrašavanja*, koautor Stanko Staničić, Telegram, Zagreb, od 17. 9. 1965.
- *Gotika - namještaj i kultura stanovanja*, Telegram, Zagreb, od 1.10. 1965.
- *Renesansa - namještaj i kultura stanovanja*, Telegram, od 22. 10. 1965.
- *Barok - namještaj i kultura stanovanja*, Telegram, od 5. 11. 1965.
- *Rokoko - namještaj i kultura stanovanja*, Telegram, Zagreb, od 3. 12. 1965.
- *Klasicizam - namještaj i kultura stanovanja*, Telegram, Zagreb, od 24. 12. 1965.
- *Empire - namještaj i kultura stanovanja*, Telegram, Zagreb, od 14. 1. 1966.
- *Biedermeier - namještaj i kultura stanovanja*, Telegram, Zagreb, od 18. 2. 1966.
- *Historicizam - namještaj i kultura stanovanja*, Telegram, Zagreb, od 10. 6. 1966.
- *Vlaho Bukovac - život i djelo*, (monografija, 367 str.), Matica hrvatska, Zagreb, 1968.
- *Bukovčev zastor u HNK*, Vijesti muzealaca i konzervatora, Zagreb, 1966., br. 1/2, 4.
- *Slikarska porodica Bukovac*, katalog, Dubrovnik, 1970., 5-13.
- *Djela Celestina Medovića na Pelješcu*, katalog, Zagreb, 1971., str. 1-22.
- *Vlaho Bukovac* (katalog Muzeja grada Šibenika), Šibenik, 1972., str. 1-12.
- *Vlaho Bukovac u rodnom kraju*, Dubrovnik, *Dubrovnik*, 1972., br. 1/2, str. 27-33.
- *Stolno posuđe od renesanse do secesije*, katalog, koautor S. Staničić, Zagreb, MUO, 1972., str. 1-16.
- *Vlaho Bukovac, Dubrovački horizonti*, Zagreb, 1972., br. 9-10, str. 14-21.
- *Kabinetski ormarići*, katalog, MUO, Zagreb, 1976., str. 3-29.
- *Mato Celestin Medović*, monografija, 266 str., Zagreb, Grafički zavod Hrvatske, 1978.
- *Počeci moderne umjetnosti u Dubrovniku*, Dubrovnik, Dubrovnik, 1978., str. 61-66.
- *Vlaho Bukovac*, Enciklopedija hrvatske povijesti i kulture, Zagreb, 1980., str. 51.
- *Renesansni namještaj*, monografija, 115 str., MUO, Zagreb, 1980.
- *Vlaho Bukovac*, Likovna enciklopedija Jugoslavije, Zagreb, 1984., str. 206.
- *Barokni namještaj*, monografija, 187 str., MUO, Zagreb, 1985.
- *Vlaho Bukovac u Zadru*, Zadarska revija, 1985., br. 4-5, str. 451-463.
- *Ferdo Kovačević - život i djelo*, (monografija, 257 str.), Društvo povjesničara umjetnosti, Zagreb, 1987.
- *Vlaho Bukovac*, Hrvatski biografski leksikon, Zagreb, II., str. 464-467.
- *Ferdo Kovačević*, Likovna enciklopedija Jugoslavije, Zagreb, 1987., II., str. 108.
- *M. C. Medović*, Likovna enciklopedija Jugoslavije, Zagreb, 1987., II., str. 305.
- *Ferdo Kovačević 1870.-1927.*, katalog retrospektivne izložbe u povodu 60. obljetnice smrti, Zagreb, MUO, 1987., str. 3-35.
- *Vlaho Bukovac - retrospektiva*, katalog, Zagreb, 1988., str. 5-159.

- *Promjene na Bukovčevoj slici "Razvitak hrvatske kulture"*, Radovi Instituta za povijest umjetnosti, Zagreb, 1998./1999., br. 12-13, str. 295-299.
- *Prvi nastupi hrvatskih umjetnika na međunarodnoj umjetničkoj sceni od 1896. do 1903. godine*, Peristil, Zagreb, 1988./1989., br. 31/32, str. 193-198.
- *Mato Celestin Medović - katalog retrospektive u povodu 70. godišnjice smrti*, Zagreb, MUO, 1990., str. 7-93.
- *Ferdo Kovačević - intimni pejzažist*, Zbornik radova JAZU, Zagreb, 1990., str. 17-22.
- *Mato Celestin Medović 1857. - 1920.*, Dubrovački horizonti, Zagreb, 1991., str. 113-127.
- *The painting of Vlaho Bukovac*, Krakow, 1994., u Zborniku radova simpozija održanog u Krakowu u povodu 100. godišnjice smrti Pana Matejka
- *Bukovac Vlaho*; Enciklopedija hrvatske umjetnosti, Zagreb, 1995., br. 1, str. 133.

Od 1988. drugo prošireno i dopunjeno izdanje monografije *Vlaho Bukovac - život i djelo* s već otisnutim tekstom čeka dovršenje u izdavačkoj kući "Globus" iz Zagreba.

Sudjelovala u radu kongresa i simpozija referatima:

- *Prvi nastup hrvatskih umjetnika na međunarodnoj umjetničkoj sceni od 1886. do 1903. godine* (5. kongres Saveza društava historičara umjetnosti Jugoslavije, Zagreb, 1988.)
- *Ferdo Kovačević - intimni pejzažist* (Simpozij o Ferdinandu Kovačeviću, ocu - održan u JAZU, 1988.)
- *The Painting of Vlaho Bukovac* (International Conference for the Century of Pan Matejka's Death - *Matejka and Central European Painting*, Krakow, Poljska, 3.-5. studenoga 1993.)

Nagrade:

- za dotadašnji znanstveni rad i Retrospektivu Vlahe Bukovca dodijeljena "Nagrada grada Zagreba" za 1988. godinu.
- republička nagrada Muzejskog društva Hrvatske "Pavao Ritter Vitezović", 1992. godine.
- republička nagrada "Red Danice Hrvatske s likom Marka Marulića", 1998. godine.
- nagrada grada Zagreba "Spomenica domovinske zahvalnosti", 1999. godine.

Sudjelovala u radu stručnih, društvenih i samoupravnih organa i organizacija:

- stalni vanjski suradnik Instituta za povijest umjetnosti od 1961.
- u Društvu povjesničara umjetnosti SRH obavljala dužnost tajnika (1961.-1968.), potpredsjednika (1970.-1977.), člana Izvršnog odbora (1983.-1986.) i od 1982. predsjednika Izdavačkog savjeta, člana Izdavačkog savjeta do danas
- član redakcije časopisa "Vijesti muzealaca i konzervatora (1959.-1966.)
- član Komisije za dozvolu izvoza umjetničkih predmeta Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture (1959.-1980.)
- član komisije za dodjelu "Nagrade grada Zagreba" (1967.)
- predsjednik Radne zajednice MUO (1968.-1975.)
- član Savjeta zajednice instituta i ustanova za proučavanje umjetnosti na području SRH pri Savjetu za naučni rad (1969.-1974.)
- član Republičke komisije za otkup umjetnina (1972.-1976.)
- član Znanstvenog vijeća Republičkog savjeta za znanstveni rad (1973.-1974.)
- član komisije za dodjelu nagrade "Vladimir Nazor" (1977.)
- član Komisije za muzejsko-galerijsku djelatnost i Komisije za vrednovanje rada USIZ-a (1977.-1979.)
- predsjednik Radničkog savjeta MUO-a (1979.-1982.)
- delegat Vijeća korisnika RZZR-a u SIZ-u VII (1982.-1987.)
- predsjednik Komisije za izdavačku djelatnost SRH na području humanističkih znanosti SIZ-a VII za znanstveni rad (1982.-1987.)
- član Projektnog savjeta za društveni, ekonomski, prosvjetni i kulturni razvoj SIZ-a za znanost SRH (1987.-1990.)
- član Organizacijskog odbora 5. kongresa Društva povjesničara umjetnosti Jugoslavije (Zagreb, 1988.)
- član Savjeta Akademije za dramsku umjetnost (1986.-1988.)
- član Komisije za ocjenu ponuda (prihvat donacija) grada Zagreba (1990.-1992.) Izvršnog vijeća Skupštine grada Zagreba
- član Komisije za vođenje aktivnosti radi daljnje pohrane, čuvanja i upravljanja zbirkama i donacijama grada Zagreba, Gradskog fonda za zaštitu spomenika kulture i prirode (1992.-1994.).